ชื่อเรื่อง การบริโภคไม้ฟืนของชนเผ่าลัวะบ้านสาม ในโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ดอยอมพาย
ชื่อผู้เขียน นายอัมพร ปานมงคล
ชื่อปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ปรารถนา ยศสุข

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยการบริโภคไม้ฟืนของชนเผ่าลัวะบ้านสามในโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ดอยอมพาย ตำบลปางหินฝน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาปริมาณการเก็บและใช้ไม้ฟืนในครัวเรือนของชนเผ่าลัวะบ้านสาม ศึกษาฐานทรัพยากรไม้ฟืนในแปลงไร่หมุนเวียนอายุ 6 ปีของชนเผ่าลัวะ และปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคไม้ฟืนในครัวเรือนของชุมชนบ้านสาม โดยวิธีการสำรวจเก็บข้อมูลปริมาณกองฟืนที่เก็บและใช้ในครัวเรือนทุกๆ 15 วัน เป็นเวลา 1 ปี และวัดขนาดต้นไม้เพื่อหาฐานทรัพยากรไม้ฟืนในแปลงไร่หมุนเวียนอายุ 6 ปี รวมทั้งใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษาการเก็บและใช้ประโยชน์ไม้ฟืนของชุมชน และปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคไม้ฟืนในครัวเรือนของชุมชนบ้านสาม

ผลการศึกษาพบว่าปริมาณการเก็บและใช้ไม้ฟืนในครัวเรือนของชนเผ่าลัวะบ้านสามเท่ากับ 572.52 และ 562.78 ลูกบาศก์เมตรต่อปี โดยมีการเก็บหาในปริมาณมากอยู่ 2 ช่วง คือ เดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ และเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ราษฎรส่วนใหญ่ใช้ไม้ฟืนในชีวิตประจำวันเพื่อหุงหาอาหารให้คนในครอบครัวและสัตว์เลี้ยง ให้ความอบอุ่นในฤดูหนาว ครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธ (ผี) มักใช้ทำอาหารในพิธีกรรมต่าง ๆ และใช้ในการต้มเหล้าด้วย และจากการศึกษาฐานทรัพยากรไม้ฟืนในแปลงไร่หมุนเวียนอายุ 6 ปี พบว่าปริมาตรไม้ที่ชนเผ่าลัวะสามารถนำมาใช้เป็นไม้ฟืนได้เท่ากับ 2,627.92 ลูกบาศก์เมตร แต่ราษฎรจะใช้ไม้เพียงบางส่วนจากแปลงไร่หมุนเวียนที่ตัดฟันลงเพื่อทำไร่ นอกจากนั้นจะเก็บหาจากไร่หมุนเวียนแปลงอื่นๆ และในป่าธรรมชาติด้วย

การศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการบริโภคไม้ฟืนของชนเผ่าลัวะบ้านสาม พบว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนแรงงาน รายได้ของครัวเรือน การที่หัวหน้าครัวเรือนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ระยะห่างจากครัวเรือนถึงแหล่งไม้ฟืน และขนาดแปลงไร่หมุนเวียนอายุ 6 ปี ไม่มีความสัมพันธ์กับการบริโภคไม้ฟืนในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$) แต่อาชีพเลี้ยงสัตว์มีความสัมพันธ์กับการบริโภคไม้ฟืนในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติ (p=0.033) โดยครัวเรือนที่มีการเลี้ยงหมูจำนวนมากย่อมมีการใช้ไม้ฟืนมากด้วย เนื่องจากการเลี้ยงหมูของชนเผ่าลัวะต้องใช้ฟืนในการต้มอาหารเลี้ยงหมู

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ๒๕๓๓ อำนักหอสมุด

Title	Firewood Consumption of Lawa at Ban Sam under The Royal Initiative Project, Doi Ompai Highland Agriculture Development Station
Author	Mr. Amporn Panmongkol
Degree of	Master of Science in Geosocial Based Sustainable Development
Advisory Committee Chairperson	Dr. Pradtana Yossuck

ABSTRACT

The study on firewood consumption of Lawa Ban Sam at The Royal Initiative Project, Doi Oampai Highland Agriculture Development Station, Pang Hin Phon Sub-district, Mae Cham District, Chiang Mai Province was conducted aiming to evaluate the quantity of firewood collection and consumption of Ban Sam community, the firewood production of the sixth years Lawa rotational agriculture and factors effecting firewood consumption. The quantity of firewood collected and consumed during all year round were recorded and measured in the sample households every 15 days one whole year. Firewood size of the sixth year rotation plantation was measured and interview schedule was used for collecting data and finding factors effecting firewood consumption of households in Ban Sam community.

Results of the study revealed that annual collection and consumption of firewood in the studied area was 572.52 and 562.78 m^3. The firewood collection tended to be higher during November-February and June-July. It was also found that most of the collected firewood wer used for daily cooking and warming up during the cold season. Moreover , Buddhist families usually used those collected firewood for cooking in many ritual ceremonies and making local liquor.

An average production of firewood from the sixth year rotation plantation plot was 2,627. 92 m^3 Based on the survey , it was found that the consumed firewood was collected from other rotation plantation plots and natural forests. Number of family members, number of workforce, family income, knowledge on forest resource conservation of the head of family , distance of firewood resource and size of sixth year rotation plantation had no statistically

significant relationship with firewood consumption of households ($P > 0.05$) . Animal rearing , however, was found to have statistically significant relationship with firewood consumption of households ($P = 0.033$) . This was because Lawa usually used firewood for cooking pigs'feed.